

marijanzlobec

31 avgusta, 202031 avgusta, 2020

Filharmonični orkester milanske Scale na odru, mi pa z maskami

Z gostovanjem slavnega Filharmoničnega orkestra milanske Scale na 68. Ljubljana Festivalu se je zaključil njegov uradni program, čeprav bo v naslednjih dneh še nekaj prireditev, ki so bile napovedane že poprej in bi morale biti na programu junija, a so jih zaradi pandemije koronavirusa prestavili.

Filharmonični orkester milanske Scale v Cankarjevem domu, fotografije Marijan Zlobec

Pred koncertom sta se z odra milanskim glasbenikom za tokratno tvegano in bolj naporno gostovanje – najprej so z vlakom iz Milana preko Benetk pripotovali v Trst, nato pa z avtobusi Ljubljanskega potniškega prometa v Ljubljano – zahvalila najprej direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana Darko Brlek in nato še italijanski veleposlanik v Sloveniji, njegova ekscelenca Carlo Campanile. Italijansko zunanje ministrstvo se je pred tremi leti odločilo, da bo podprlo gostovanja italijanskih ansamblov na ljubljanskem poletnem festivalu kot rezultat dobrih političnih in kulturnih odnosov med državama.

Fabio Luisi

Spomnimo se lanskega gostovanja Teatro Regio iz Torina z dvema predstavama Verdijeve Traviate in pred dvema letoma gostovanja operne hiše Carlo Felice iz Genove prav tako z dvema predstavama Verdijevega Rigoletta. Predstavo je režiral nekoč slavni baritonost Rolando Panerai, Rigoletto pa je bil legendarni Leo Nucci.

Seveda so bila gostovanja italijanskih glasbenikov, tako kot letos na primer še slavnega ansambla I solisti veneti, pa številnih gasbenih solistov, še prej. Spomnimo se vsaj še izvedbe Verdijevega Requiema z italijanskimi glasbeniki pod dirigentskim vodstvom Riccarda Mutija na prepolnem Kongresnem trgu.

Aplavz za italijanske goste

Darko Brlek je upravičeno lahko zadovoljen, da mu je kljub izredno težkih in zahtevnih razmerah uspelo uresničiti program. Ne sicer v celoti, saj so odpadla gostovanja nekaterih kitajskih in ruskih ansamblov ter solistov, nekatera so prestavljena na kasnejši termin, a pomembno je, da je festival deloval in pritegnil veliko obiskovalcev, čeprav s številčnimi omejitvami.

Alessandro Taverna

To se je pokazalo sinoči, ko so se morda italijanski gostje čudili, ko so v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma namesto polnoštevilčnega občinstva ugedali le menda dovoljenih 408 obiskovalcev, ki so morali nositi maske in si pred vstopom v dvorano še razkužiti roke. Kot spremljamo podatke NIJZ, pandemija kljub številnim varnostnim ukrepom napreduje povsod po svetu. Kaj še bo, nihče ne ve.

Milančani, kot je z odra omenil Darko Brlek, so po dolgem obdobju zaprtih vrat Scale tokrat prvič na gostovanju v tujini. Dogovor je seveda potekal še pred izbruhom pandemije, a kot smo videli, glasbenikom poti k nam ni mogla preprečiti, za kar se jim je Brlek (še v italijanščini) zahvalil, občinstvo pa goste skoraj ob vsakem stavku še enkrat nagradilo z aplavzom.

Pianist Alessandro Taverna

Milanska Scala bo takoj po Ljubljani imela dva koncerta z izvedbo Verdijevega Requiema v milanski katedrali, v kateri pa ne bo smelo biti več kot šesto ljudi, potem pa takoj tri koncerte v sami Scali; o številu obiskovalcev tam menda še niso sprejeli končne odločitve. Odvisno bo od milanskega župana in zdravstvenih ustanov. Želijo si, da bi bila Scala polna, ljudje pa bi nosili maske ali pa ne – po lastni želji, kot sem prebral že pred meseci v intervjuju z novim intendantom Dominiqueom Meyerjem, ki je sicer prišel v Scalo iz dunajske Državne opere.

Milančani so se dobro zavedali razmer in čeprav bolj redko občinstvo nagradili s sijanim koncertnim večerom, s tisto poglobljeno in ponotranjeno, lahko bi rekel poduhovljeno igro in muzikalnistjo, ki je letos pravzaprav s koncerta v koncert opozarjala na povečano občutljivost ljudi nasploh; tako izvajalcev kot občinstva, kot da bi se vsi skupaj zavedali, da se je svet čez noč spremenil in nihče še ne ve, kaj nas v resnici čaka, saj je medicina s svojimi iznajdbami preskromna, da ne rečem neprepričljiva, če ni sposobna obvladati niti nekega virusa, ki pa so ga uspeli umetno ustvariti v kitajskem laboratoriju.

Filharmonični orkester milanske Scale je koncert začel u uverturo k Mozartovi operi Figarova svatba, ki velja za njegovo najboljšo uverturo; briljantno napisano, a bi se morda sinoči prilegala še kakšna stopnja večje dramatičnosti v interpretaciji sicer sijajnega italijanskega dirigenta Fabia Luisija.

Fabia Luisija sem sicer spoznal že v času njegovega prvega gostovanja v Ljubljani, ko je s Slovensko filharmonijo opravil diplomski izpit po študiju dirigiranja v Gradcu pri hrvaškem dirigentu Milanu Horvatu. On je bil tedaj v Ljubljani redni gost, tako da je predlagal doplomski koncert kar pri nas, potem pa je Fabio Luisi pripravil s Slovensko filharmonijo in mladimi italijanskimi opernimi pevci še koncert na festivalu v Avstriji.

Takrat sem imel z njim krajši pogovor; takoj se mi je pokazal kot človek z ambicijo, študioznostjo in jasnimi pogledi na glasbo in glasbeni svet. Takrat je bilo vroče obdobje ljubljanskih gostovanj Iva Pogorelića in Dimitrisa Sgourosa. Vprašal sem ga, kaj misli o njiju; za Sgourosa je dejal, da je *enfant terrible*, za Pogorelića pa, da je genialen.

Od tedaj je že trideset in več let in moram reči, da se je moj tedanji vtis o mladem dirigentu kasneje utrjeval in postajal vse večja in mednarodna stvarnost. Fabio Luisi je najbolj zablestel v Metropolitanski operi v New Yorku.

Letošnji Beethovnov jubilij so izbrali milanski gosti kot svojo počastitev svetovnega glasbenika in častnega člana ljubljanske Filharmonične družbe, ki ji je slavni Dunajčan v zahvalo podaril prepis Pastoralne simfonije z lastnoročnimi popravki. Simfonijo št. 6 so glasbeniki izvedli v drugem delu koncerta.

Po Mozartovi uverturi je nastopil mladi italijanski pianist Alessandro Taverna z Beethovnovim *Koncertom za klavir in orkester št. 4 v G-duru. op. 58* v treh stavkih: I. *Alegro moderato*, II. *Andante con moto*, III. *Rondo: Vivace*. Na odru smo opazili drug klavir, Fazioli, ki jih izdelujejo precej blizu nas v Italiji in velja za najboljši in najdražji, hkrati pa bolj redek koncertni inštrument. Na srečo je nekaj teh klavirjev že precej let v Sloveniji in si ga je solist želel zase in svojo interpretacijo Beethovna.

Občudovali smo kristalno čisto igro in sijajen, čeprav mehkejši zvok, brez ostrin, skoraj poln miline, vsekakor pa s tisto opojnostjo, ki naredi Beethovna bolj plemenitega, bolj poglobljenega, duhovnega, čistih misli in popolnoma suverena v oblikovanju celotne zgradbe koncerta. Taverna je bil vseskozi zatopljen v svoj solistični nastop, v vseh kadencah izjemen, morda je za kako stotinko razlike bilo v sozvočju z orkestrom v tretjem stavku, ko bi solist raje videl malo hitrejšo igro orkestra, nasploh pa je bil tempo celotne izvedbe počasnejši od nekaterih drugih poprejšnjih izvedb. Vtis je bil, kot da vsi odlični interpreti raje poudarjajo lepoto in počasnost, več trenutkov doživljajskosti, skratka zvočno polnost, ki pa v nekem smislu predstavlja največji umetniški hedonizem. Ko znaš, si lahko počasen, če znaš manj ali slabše, pa hitiš. Od tod ali po prvem delu koncerta sem že vedel, da bo interpretacija Beethovnovne Pastoralne simfonije kar se da počasna.

Čeprav je bil Alessandro Taverna tokrat prvič v Ljubljani, je bil deležen velikih aplavzov in ovacij, rako da se je občinstvu oddolžil z zelo posebnim dodatkom. Takoj smo zaslišali melodijo prvih taktov solo violončela iz baleta Labodje jezero Petra Iljiča Čajkovskega, ki pa je ne prepoznamo v transkripciji za solo klavir. Seveda ne, saj jo je napisal pianist sam in je pravzaprav njegovo unikatno avtorsko delo.

Fabio Luisi je ugledal *Pastoralno simfonijo v F-duru, op. 68* kot glasbeno slikanje s pastelnimi barvami, (že prvi stavek *Prebujanje vedrih občutkov ob prihodu na deželo*), z zvokom, ki ima le nekaj izrazite dramatike, kot kontrastni četrti stavek *Vihar*, ki se je sinoči v celoti izpolnil s sijajnim timpanistom, sicer pa ima orkester Scale povsem izrazite in zrele glasbenike v celoti, a smo vsekakor občudovali polne, spevne, obvladane in poudarjene sole oboista, flvtista, klarinetista, prve fagotistke in prvega hornista, pa tudi vodje viol...

Zanimivo je bilo opazovati, kako so vsi nastopajoči godalci imeli vsak zase svoj pult, kar je seveda zahtevnejše pri obračanju not, ker takrat pač ne moreš igrati, večja pa je bila razdalja ali razmak na odru še pri pihalcih in trobilcih, tako da je bila postavitev orkestra v celoti razkošnejša.

Fabio Luisi je v interpretaciji *Pastoralne* poudarjal njen počasni tok, v mirnem valovanju in že skoraj ritualnem ponavljanju teme godal in pihal (flavta, oboa, klarinet, fagot s solo melodičnimi pasažami) v drugem stavku *Prizor ob potoku*, z malo več razgibanosti in ritmične drznosti ter sinkopiranih trenutkov in solo poudarkov (rogovi, oboa, klarinet, trobenta) ter vzvišene dramatičnosti proti koncu *Veselega družjenja podeželanov* tretjega stavka in z umirjenim koncem – *Spevom pastirjev*, ki brez premora nadaljuje četrti stavek (*Vihar*).

Luisi je simfonijo dirigiral brez dirigentske paličice, z obema rokama bolj sinhrono, da je lažje oblikoval celovit izraz in se hkrati svobodneje premikal in dajal večji poudarek na interpretaciji viol in violončelov na desni strani in oddaljenih kontrabasov, že v naslednjem trenutku pa se obrnil k prvim in drugim violinam z enako sugestivnostjo in močjo, ki je v nekaterih momentih spominjala na nekdanjega našega Carlosa Kleiberja, čeprav je bil on vehementnejši, še posebej z levo roko. Luisi je svoje roke raje držal bolj v poziciji kakega zborovskega dirigenta, ki obvladuje vse glasove in s tem dajal vedeti, da je *Pastoralna simfonija* bolj "glasovna" (že kot ptice v naravi – flavta, klarinet) kot so nekatere druge iz okolice, kot št. 5 ali št. 7. Odličnost solistov v orkestru je dajala odločilni poudarek in lepoto izvedbi, vseskozi mehkost zvoka, a hkrati prestopanje v zaokroženo poudarjene melodičnih solov, ki jih je v vsej simfoniji kar veliko in spreminjajo monotonost ter poudarjajo veličino, v nekem smislu pa smisel simfonije kot take.

Milančani so se po dolгих aplavzih občinstvu in na koncu stojećih ovacijah oddolžili še z Rossinijevo uverturo k operi *Seviljski brivec*. Vedeli so, kaj je najboljše in katera italijanska uvertura lahko premaga Mozarta. Rossini je največji genij opernih uvertur, tako po njihovi zgradbi kot po melosu, temperamentu in vzvišeni drži, ki napoveduje opero kot najvišjo glasbeno zvrst, najbolj genialni izum človekovega umetniškega ustvarjanja, kot najbolj plemenito in trajno.

Milančani so se nam predstavili v vsem svojem sijaju in nam glasbeno napolnili večer ob koncu letošnjega 68. Ljubljana Festivala. Se kmalu spet vidimo, še najraje s kakšno celotno opero.

Marijan Zlobec

Komentiraj

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

Blog at WordPress.com.

